

PRIMJENA ROGERSOVE "NE-DIREKTIVNE" METODE U PASTORALNO ODGOJNOM DJELOVANJU (II)

Ante Mrvelj, Split

7. PSIHOLOGIJA I PASTORAL

U primjeni Rogersove metode na pastoralno polje djelovanja, bilo bi zanimljivo vidjeti koji su odnosi između psihologije, teologije i teologije pastoralna, i koji su kriteriji za definiranje tih odnosa. No, to je zasebno pitanje koje zahtijeva kompletan znanstveni pristup. Naša je nakana ovdje iznijeti narav i značajku pastoralnog kolokvija inspiriranog Rogersovim terapeutskim kolokvijem nazvanim "ne-direktivnim" ili "usredotočenim-na-klijenta."

Upitat ćemo se na čas: što suvremena psihologija može pružiti pastoralu na teorijskoj razini, i na praktičnoj primjeni?³³

Na teorijskoj razini, psihologija pruža svećenicima i pastoralnim djelatnicima iskustveno-spoznajno shvaćanje o ljudskoj osobnosti i njezinim motivacijama u pogledu obraćenja i vjere-nevjere, o simbolima i mitovima u vjerskom izražavanju, o ljudskim odnosima unutar Crkve, na poseban način o odnosima između župnika i župljanja, između propovjednika i slušatelja, između duhovnog vođe i sugovornika, i sl.

Na praktičnoj primjeni, psihologija pomaže svećenicima i drugima na pastoralnom polju djelovanja u istraživanju ili ispitivanju: religioznih kao i ne religioznih motiva kod ljudi, istraživanju i vrednovanju vjerskih stavova i ponašanja, ispitivanju psiholoških učinaka liturgijskih ili katehetskih promjena, definiranju specifičnih postupaka kod vjerskih odgojitelja prema mladima, nepodobnima, psihopatima, bolesnima i drugima.

Ovi primjeri su dovoljni za vrednovanje širine suradnje između psihologije i pastoralna. Ta suradnja ne trpi bilo kakvu propagandu s jedne ili druge strane. Bilo bi to varanje same uloge psihologije, kao i obmana bitnosti i konačnosti pastoralna.

7.1. Psihologija u službi pastoralna

Povezivanje jedne znanstvene discipline s jednom religioznom inicijativom, uvijek je u opasnosti da bude dvosmisleno shvaćeno. Ista je stvar i kad je u pitanju psihologija pastoralna. Sumnjičavost je uvijek vezana uz nedovoljno poznavanje pojma "psihologija pastoralna", kao i nedovoljno jasno precizirana specifičnost psihologije u odnosu na

³³ Usp. L. Debarge, *Psicologia pastorale*, CE, Assisi 1970, str. 13-15; B. Giordani, *Il colloquio psicologico nell'azione pastorale*, La SA, Roma-Brescia 1973, str. 15-16; R. Zavalloni, *Psicologia pastorale*, Marietti, Torino 1970, str. 22-23.

posebnost pastoralne djelatnosti. Sumnjičavost proizlazi i iz pitanja: gdje prestaje djelo ljudskog djelovanja i započinje djelo Milosti? Ipak, dužnost psihologije i dužnost pastoralnog djelovanja mogu se i trebaju ujediniti da bi započela "psihologija pastoralna".³⁴

Naime, cilj je psihologije pastoralna predočiti psihološke probleme s kojima se susreću oni koji djeluju na pastoralnom polju. Riječ je o općim pitanjima: vjere, obraćenja, pripadanja vjerskim grupama, vjerenjere, psihologije raznih crkava, psihologije pojedinca, mase, i sl. Psihologiju pastoralna zanimaju potom razgovori ili kolokviji između svećenika i vjernika, svećenika i nekršćanina, duhovno "vođenje", ljudski odnosi u Crkvi, pastoralna djelatnost hendikepiranih, bolesnih i psihopata. Širok je, dakle, program psihologije pastoralnog djelovanja.

Izlazak iz sumnjičavosti ili dvoznačnosti psihologije pastoralna jest u njezinu predstavljanju kao mjestu susreta dvostrukih zahtjeva: znanstvenih i religioznih. Pastoralu se ostavlja briga da svojim kriterijima ograniči polje psihološkog istraživanja, a briga psihologije je da odredi način znanstvenog istraživanja. Ova "podijeljena uloga" bi trebala odstraniti svaku sumnjičavost ili dvoznačnost. Tim prije što svrha psihologije i nije svoditi pastoralne stavove i odnose na psihološke ili psihoanalitičke. Svrha je psihologije otkriti i pokazati pastoralnim djelatnicima psihološke strukture i pojave s kojima će se susresti tijekom svoje pastoralne djelatnosti. Stoga se psihologija i smatra pomoćnom znanostu u pastoralu.

Sve je to razlog da se psihologija ne može apriori odbaciti kad je riječ o njenom znanstvenom pogledu na određene religiozne fenomene. Psihologiju interesira u religiji i vjeri samo ono što one u sebi imaju ljudskog, a ne nadnaravnog. Naime, vjernik, u našem slučaju kršćanin, nije samo vođen Božjom riječju, nego joj i ide u susret sa svom svojom ljudskošću i ljudskim prihvaćanjem. Tu psihologija može intervenirati. Upoznavanje psihološke dimenzije religioznog čina, ne znači ne priznavati, ili zanemariti vlastitost religije, nadnaravnost vjere, i posebnost svećenikove djelatnosti. Riječ je samo o jednom psihološkom i psihosocijalnom vidu religioznog čina. Uostalom, da bi se shvatilo ponašanje i svećenika i vjernika, treba ga sagledati u njegovim psihološkim, sociološkim i kulturološkim okvirima,³⁵ jer ono obuhvaća kompletnost čovjeka i ulazi u cjelinu socijalnog čina.

Stoga jedan uspješni pastoral ne može biti bez komplementarnosti psiholoških, socioloških i antropoloških disciplina. Iako razvoj ovih modernih znanosti stavlja svećenika ili pastoralnog djelatnika pred stvari za njega nove i neobične, ipak mu ne daju za pravo da ih tek tako i olako odbaci.

---

³⁴ Usp. L. Debarge, *Psicologia pastorale*....., str. 15.

³⁵ Usp. Isto, str. 20.

8. RAZLIKA IZMEĐU PSIHOLOŠKOG I PASTORALNOG KOLOKVIJA

Svrha psihološkog kolokvija, ili rečeno Rogersovim terminom, "connseling", jest prije svega pomoći osobi da riješi svoje osobne probleme. Terapeutska praksa je pokazala da se Rogersovom "ne-direktivnom" metodom u kolokviju može pomoći osobi da razvije svoje sposobnosti shvaćanja, razmišljanja i prihvaćanja odgovornosti za svoje vlastite odluke. Pozitivnost je ove metode u podupiranju integracije i koordinacije afektivnih energija u osobi, kao i promicanje slobode koja prati poduzete odluke individuuma.

Uspoređujući ove ciljeve psihološkog kolokvija s ciljevima pastoralnog kolokvija otkrivamo razne srodnosti, ali i određene različitosti. Raymond Hostie, svećenik i psiholog, definira pastoralni kolokvij kao "međusobni susret koji se uspostavlja kada sugovornik, željan razgovarati sa svećenikom, pokušava iznijeti svoju neuravnoteženost, svoju zbunjenost, svoju muku, da bi našao pomoć i mir".³⁶

Ova definicija nam govori da se kolokvij u pastoralnoj aktivnosti također primjenjuje samo u posebnim slučajevima, tj. kad je u pitanju uznemirena, smetena osoba s poteškoćama. Iz toga proizlazi spomenuta srodnost psihološkog i pastoralnog kolokvija, jer obadva kolokvija imaju kliničku usmjerenost s ciljem ozdravljenja ili terapije. U praksi, kolokvij je uvijek uspostava susreta s osobom u poteškoćama kojoj treba pomoći da bi nadvladala poteškoće i mogla ponovno naći povjerenje, ozbiljnost i sigurnost u samu sebe.

Oba tipa kolokvija, psihološki i pastoralni, pretpostavljaju jednaku temeljnu pripremljenost, s tim da se od svećenika ili pastoralnog savjetnika još traži da posjeduje i dobru teološko-duhovnu formaciju. I to nije sve. Treba se još uteći molitvi i Božjoj pomoći, jer je pastoralni kolokvij za svećenika prije svega religiozno-vjerski proces.

U pastoralnom kolokviju je također prisutan i terapeutski čin religioznog karaktera čiji je cilj sličan onom profanom, terapeutskom, jer ima nakanu povratiti osobi izgubljenu uravnoteženost i sklad. Isto tako, ako psiholog posjeduje i određenu duhovnu dimenziju, onda će i njegov kolokvij biti prožet Božjom prisutnošću. Na taj način, nastojanje psihologa oko normalizacije duševnog stanja osobe, neće se iscrpsti samo na psihološkom poboljšanju osobe, nego će se očitovati i u duhovnoj i religioznoj pomoći.³⁷

To onda znači da oba kolokvija, psihološki vođen od psihologa vjernika i pastoralni vođen od svećenika psihologa, imaju psihoterapeutsku djelotvornost s ciljem dozrijevanja osobnosti sa svim nutarnjim vrednotama. Stoga se može reći da pravi psihoterapeutski kolokvij, sa zdravom primjenom, ima u sebi i religiozno značenje.³⁸

³⁶ Usp. R. Hostie, *Il sacerdote consigliere spirituale*, Borla, Torino, 1966., str. 8.

³⁷ Usp. G. Cruchon, *Il sacerdote consigliere e psicologo*, Marietti, Torino 1972, str. 27.

³⁸ Usp. R. Zavalloni, *La terapia non...*, str. 143.

Rogersov "ne-direktivni" kolokvij je model koji se nudi pastoralnom kolokviju. Sam je autor posljednjih godina isticao mogućnost primjene njegove metode u svakoj odgojnoj situaciji i međusobnoj komunikaciji. To potvrđuje i André Godin,³⁹ svećenik psiholog, znalac na ovom području pastorala, ali uz upozorenje da to nije lako i bez rizika ako se čini tek iz formalnosti.

Na kraju istaknimo da nema jasnih granica razdvajanja između terapijskog i pastoralnog kolokvija. Dužnost psihologa, kao i zadaća pastoralnog savjetnika, temelje se na "continuumu" gdje nema mjesta "neutralnom terenu".

9. NARAV PASTORALNOG KOLOKVIJA

Govoriti o kolokviju, znači govoriti o susretu između dvije osobe od kojih jedna iznosi osobne probleme, te za njih traži razjašnjenja i rješenja. Prvenstveno je, dakle, prisutna ljudska dimenzija koja ima cilj pomoći osobi u njenoj psihološkoj teškoći.

Isto tako i pastoralni kolokvij, koji ima specifičnu svrhu, služi u isto vrijeme i za psihološko zdravlje. Da bi pastoralni kolokvij postigao svoju specifičnu svrhu, on zahtijeva i neke karakteristične momente.

9.1. Ljudska dimenzija

Kad je čovjek u pitanju, onda je jedna od zadaća Crkve i promicanje punog razvoja osobnosti i psihičkog zdravlja svake osobe. Uostalom i Sv. pismo govori o spasenju čitava čovjeka.

Ako neka osoba živi u nemiru, u razočaranju, ili je izgubila smisao života, to su slučajevi (te mnogi drugi), kad je svećenik obvezan pomoći takvoj osobi-vjerniku da ponovno nađe smisao života, povjerenje u sebe i u druge, i uspostavi određeni odnos s Bogom. Na taj način svećenik ispunjava zadatak ljudsko-duhovne naravi kojega nijedna druga osoba nije u stanju u istoj mjeri izvršiti. Da bi svećenik bio uspješan u toj svojoj specifičnoj misiji, treba se staviti na raspolaganje onome koji mu se obrati, kao i poruci čiji je prenosnik.⁴⁰

Iz rečenoga proizlazi da svećenik, u razgovoru s vjernikom, u isto vrijeme ispunja i ljudsku i duhovnu zadaću. Zato je logično da se pastoralni kolokvij, imajući religiozni cilj, odvija u dvoznačnom svijetu duhovne težnje.

S druge pak strane, da bi kolokvij stvarno bio "pastoralni", on treba imati i psihološke dimenzije, tj. treba se inspirirati na načelima i praksi drugih tipova međuljudskih susreta, čiji je cilj također

---

³⁹ Usp. A. Godin, *La relazione umana nel dialogo pastorale*, Torino, Borla 1964, str. 9.

⁴⁰ Usp. G. Cruchon, *Il sacerdote consigliere...*, str. 153-158.

pomaganje. Prihvatanjem tih načela, opravdava se uvođenje psihologije i njenih metoda u pastoralni kolokvij.

9.2. *Odvijanje pastoralnog kolokvija*

Postoje tri momenta, ili tri faze, koje karakteriziraju tijekom pastoralnog kolokvija. A. Vergote,⁴¹ opisujući pastoralni kolokvij, razlikuje momenat primanja, slušanja i navještanja u istom kolokviju.

a) Prianje. Činjenica je da vjernik očekuje od svećenika u pastoralnom kolokviju da bude prihvaćen kao što Bog prihvaća svakoga čovjeka. Dobrotu svećenika shvaća kao čin povjerenja kojeg Bog ima u vjernika. Isto je i s milosrdem svećenika, koje vjerniku simbolizira Božansko očinstvo.

b) Slušanje. U pastoralnom kolokviju slušanje se ne može poistovjetiti s "dobronamjernom neutralnošću" S. Freuda, ili s "empatijom" C. Rogersa. Naime, vjernik zamišlja svećenika kao Božjega predstavnika, glasnika Božje riječi, koji tumači Božju volju. Vjernik očekuje od svećenika pomoć i snagu koja nadilazi ljudske mogućnosti. Slušanjem, svećenik će pomoći vjerniku da bude svjestan sebe i svoga unutarnjeg svijeta, predstavljenog uglavnom na konfuzan način s pitanjima u kojima su istovremeno prisutne i ljudske i religiozne komponente. Svećenik neće ograničavati svoje djelovanje na samo ljudsku razinu, nego će pomoći vjerniku da razlikuje psihološke komponente od religioznih i da dade važnost ovim potonjima.

Slušanje svećenika pomaže vjerniku da se usmjeri prema dva cilja:

- biti uvijek što svjesniji sebe kao vjernika, sposoban slušati Božju riječ;

- otkrivati radikalno drugačije Božje prema nama koje se iskazuje tišinom i izostalim odgovorom na čisto ljudska traženja.⁴²

c) Navještanje. Vjernik očekuje da svećenik svoj odgovor nadahne Božjom riječju, i da govori u Božje ime. Uostalom, cilj je pastoralnog kolokvija i promicanje procesa unutarnjeg dozrijevanja u vjerniku koje vodi do veće otvorenosti prema Bogu i spremnosti prema Božjim stvorenjima. Isti kolokvij zatim, ima i cilj pomoći osobi-vjerniku da shvati osobni identitet, da sebi razjasni svoje ja, da bi mogla postati aktivna osoba crkvene zajednice.⁴³

---

⁴¹ Usp. B. Giordani, *La psicologia in funzione pastorale*. Metodologia del colloquio. La SA. Roma-Brescia 1981, str. 73-75.

⁴² U pogledu ova prva dva stava usp. R. Hostie, *Il sacerdote...*, str. 75-89.

⁴³ Usp. B. Giordani, *L'incontro pastorale come metodo di apostolato* in AA.VV., *L'azione apostolica dei religiosi*, Ancora Milano 1980, str. 214.

10. KARAKTERISTIKA I SVRHA PASTORALNOG KOLOKVIJA

Iako pastoralni kolokvij ima puno srodnosti s psihološkim ili terapijskim kolokvijem, ipak se ta dva tipa odnosa ne mogu poistovjetiti. Razlika između njih je realna, iako se u praktičnoj primjeni stalno ukrštavaju, bilo u osnovnim inspirativnim načelima, bilo u onim operativnim.

Rekli smo da se zadaća terapeuta i zadaća svećenika temelje na stalnosti, na 'continuumu' u kojem nema mjesta neutralnom terenu. Iz toga proizlazi da će svećenikova psihološka stabilnost biti rezultat sve veće sposobnosti uspostavljanja odnosa sa samim sobom, s drugima i s Bogom.

Ipak, razlike između psihološkog i pastoralnog kolokvija očituju se u dva vida. Prvi je u pogledu specifičnog cilja kojeg sebi postavlja pastoralni kolokvij, i drugi, u činjenici da u pastoralnom kolokviju sudjeluje i Bog kao djelotvorna osoba,⁴⁴ u procesu u kojem sudjeluju dva sugovornika: svećenik i vjernik.

10.1. *Specifičnost cilja pastoralnog kolokvija*

Kad se osoba-vjernik odluči susresti sa svećenikom, obično je ta odluka motivirana željom, manje-više svjesnom, da preispita svoje duhovno stanje pred Bogom.

S druge pak strane, osoba može biti ponukana za taj susret zbog psiholoških ili psihičkih problema. Kad se radi o ovom drugom, svećenikova je obveza započeti susret prvenstveno na psihološkoj razini, da bi postupno prešao na dimenziju duhovnog područja.

Iz rečenoga se može zaključiti, specifični je cilj pastoralnog kolokvija pomoći vjerniku da nađe pravi i istinski odnos s Bogom i da uspostavi "puni život"⁴⁵ koji u sebi uključuje sve dimenzije. U stvari, puni život uključuje prvenstveno dvije dimenzije: horizontalnu, tj. odnos sa samim sobom i s drugima, i vertikalnu, tj. odnos s Bogom i s duhovnim vrijednostima.

Dakle, pastoralni kolokvij treba vjerniku pomoći da definira vlastiti život, da bi mogao otkriti dvostruko značenje religiozne istine: istine shvatljive razumu i istine koja dolazi iz vjere.

10.2. *Božja prisutnost u pastoralnom kolokviju*

Drugi čimbenik koji jasno razlikuje i narav i postavljanje pastoralnog kolokvija od onog terapijskog jest nadnaravna dimenzija koja ulazi u dinamiku procesa. U terapijskom kolokviju su uključene samo dvije osobe: psiholog i klijent. Riječ je, dakle, o

⁴⁴ Usp. B. Giordani, *La psicologia in funzione...*, str. 75.

⁴⁵ Naziv "puni život", označava "the good life" u Rogersovoj terminologiji. Usp. C. R. Rogers, *La terapia centrata...*, str. 182-196.

bipolarnom susretu, ili susretu u dvoje, s ciljem osloboditi osobu od raznih nesusvjesnih i traumatičnih stanja.

Budući da u zadatak psihoterapeutskog kolokvija ne ulazi Bog kao posljednji čovjekov cilj, to govori da je zadatak pastoralnog kolokvija drugačiji. U njemu sudjeluju tri osobe: dva sugovornika (svećenik i vjernik) i Bog. Božja prisutnost ovdje ne može biti shvaćena u apstraktnom i općenitom smislu, već u realnom i djelotvornom. Zato je ovdje riječ o tripolarnom susretu, ili susretu u troje,⁴⁶ a neki govore i o triangularnoj situaciji, ili relaciji trojke.⁴⁷

Prisutnost, Boga, treće osobe u pastoralnom kolokviju upozorava da svećenik treba dati velik prostor djelovanju milosti Božje. To opet znači da je svećenik posrednik, govornik i glasnik Božji; da je most koji pomaže osobi da se susretne s Bogom. Vjernik se, ustvari, i obraća svećeniku zahvaljujući svećenikovo crkvenoj misiji, i čovjeku poslanom od Boga.

Dakle, u pastoralnom kolokviju svećenik predstavlja Drugoga koji se uključuje na polju ljudskih susreta, i tu je triangularnost pastoralnog kolokvija. Ipak, u svakom takvom susretu, vjernik očekuje od svećenika pomoć koja ima u sebi Božansku snagu, i riječ utjehe koja ima Božju mudrost.

Prema tome, pastoralni kolokvij, iako se nadahnjuje na načelima i metodama psihologije, nije određen samo psihološkim normama. U njemu su prisutne posebne, specifične karakteristike, bilo u konačnosti, bilo u duhovnoj spremnosti dvaju sugovornika.

11. PRIMJENA ROGERSOVE METODE U PASTORALNOM DJELOVANJU

Cilj kolokvija Rogersova tipa nije u ispitivanju, istraživanju, tješenju, ili tome sl. Rogersov savjetnik prije svega ima zadaću pomoći individuumu u kolokviju da bude svjestan svoga duševnog stanja, i da postupno aktivira svoju urođenu snagu koju posjeduje svaka osoba. Ta energija, ili tendencija za aktualizacijom, podupire osobu u njezinom procesu dozrijevanja i prilagođavanja. Na taj način individuum može postići zrelost koja odgovara njegovoj osobnosti.

Među razne metode pomoću kojih se može prenijeti evanđeoska poruka, ubraja se i metoda susreta "tu-per-tu" između svećenika⁴⁸ i vjernika prema zamisli C. R. Rogersa. Budući da su Rogersovi učenici bili i neki svećenici i pastori, oni su prvi primjenjivali ne-direktivnu

⁴⁶ Usp. G. Del Lago, *Dinamismi della personalità e Grazia*. LDC, Torino 1970, str. 144-145.

⁴⁷ Usp. B. Giordani, *La psicologia in funzione...*, str. 78-79.

⁴⁸ Riječ je o svim djelatnicima na pastoralnom polju, animatorima duhovnih grupa, kao i drugima koji pomažu vjerniku da shvati i prihvati Božju Riječ.

metodu u kolokvijima sa svojim vjernicima. Ta primjena je moguća i u današnjoj pastoralnoj djelatnosti.

Ovdje ćemo se ukratko upoznati s metodologijom, vrijednostima i efikasnošću same metode u pastoralnom kolokvijiu.

11.1. Metodologija Rogersove metode

Razvojni put Rogersove misli pošao je s pozicije tehnike i metodologije sa zadaćom da regulira kolokvij i olakša savjetniku da jasno i djelotvorno prenese osobi svoju spremnost kojom je vođen. No, s vremenom, vrijednosti "tehnike" opadaju, a prednost se daje raspoloživosti savjetnika.

Da bi neki susret pomaganja bio djelotvoran, potrebno je da savjetnik zna iznijeti i prenijeti sugovorniku vlastite spremnosti. U našem slučaju, svećenik treba gajiti u sebi spremnosti empatije, istinitosti, i pozitivnog promatranja, kao i spoznati najprikladniji način kako priopćiti vjerniku te iste spremnosti. Može se dogoditi da se temeljne raspoloživosti očituju na dvoznačan i neželjen način, i tako postanu neprikladne potrebama sugovnika u kolokvijiu tog časa.

Budući da je osnovni zadatak Rogersova savjetnika sudjelovati u neposrednom iskustvu sugovornika putem empatijskog opažanja njegova unutarnjeg svijeta, savjetnikova intencija treba biti u skladu s mišljenjem i duševnim stanjem sugovornika. Savjetnik se treba prisiliti pomoći osobi da bude svjesna sebe putem ponovnog iznošenja stvari, ali na način da ta savjetnikova reinterpetacija bude što je više moguće vjerna onoj iznijetoj od sugovornika. U tu svrhu će se služiti preformuliranjem koje se sastoji u tome da savjetnik skupi sve ono što je sugovornik izrekao riječima ili dao na znanje znacima ili gestama i da to ukratko što jasnije ponovno predoči sugovorniku. Ovaj način interpretiranja jamči sugovorniku-vjerniku da je potpuno shvaćen od savjetnika-svećenika, i da je svećenik spreman razmišljati "s njim", a ne samo razmišljati "o njemu".⁴⁹

Ovakav način pruža dvostruku prednost. Prije svega, sugovornik se osjeća prihvaćen, saslušan i potpuno shvaćen, što mu daje sigurnost da iznese i neka svoja duševna stanja koja su i njemu malo jasna. Svećeniku pak preformuliranje nudi mogućnost stalnog provjeravanja razine shvaćanja vjernika u kolokvijiu. Preformuliranje potvrđuje svećeniku da je razumio vjernikovo razmišljanje i da u svoju interpretaciju nije unio strane elemente ili neodgovarajuće izjave.

Postoje različite vrste preformuliranja kao oblici verbalnog izražaja, spontano izneseni od savjetnika, vođenih svojim unutarnjim raspoloženjem ili spremnošću. Za preformuliranje je specifično da ono ostvaruje stav savjetnika koji se trudi da se oslobodi osobnih polaznih

⁴⁹ Usp. C. R. Rogers - M. Kinget, *Psicoterapi e...*, str. 297; B. Giordani, *La relazione...*, str. 283; Isti, *Il colloquio psicologico...*, str. 143.

shema da bi mogao postupno ući u subjektivni svijet sugovornika, a da ne iskrivi istinu.

Glavne forme preformuliranja jesu: ponavljanje, prestruktuiranje, refleksija osjećaja i razjašnjenje.⁵⁰

11. 2. Vrijednosti susreta "tu-per-tu"

Prema raznim istraživanjima⁵¹ moguće je uočiti veliku važnost koju mladi pridaju međuljudskim odnosima. Ti odnosi su obično zamišljeni kao susreti pomaganja, nadahnuti sigurnošću, povjerenjem i srećom. Posebno su cijenjeni susreti inspirirani i sugerirani od Rogersa, susreti "tu-per-tu", ispravno postavljeni.

Također je važno naglasiti da mladi danas, i ne samo oni, osjećaju potrebu za osobnijom religioznošću i individualnim pristupom u pastoralnoj djelatnosti.⁵² Ukoliko se vratimo malo unatrag, zapaziti ćemo da su "stari" sistemi susreta između svećenika i vjernika uglavnom završavali slijepom i pasivnom poslušnošću vjernika. Svećenici su se predstavljali kao odgovorni za umirivanje savjesti vjernika, vrednujući ih kao osobe koje nisu u stanju donijeti odluke, ili osobe koje nisu u stanju spoznati vlastito duševno stanje. Bili su to susreti prepuni "očinske" brige. No, pozadina svega je bila nedovoljna duhovna i intelektualna pripremljenost klera.⁵³

Danas su ovakvi i slični načini susreta pomaganja zamijenjeni susretima, odnosno kolokvijima, usredotočenim na odgovornost sugovornika. Daje se prednost procesu razvoja ljudske, intelektualne, i duhovne strane osobe u kolokviju. To se čini zato što osoba, tražeći Boga, polazi od konkretne situacije u kojoj se nalazi, tj. od napetosti, osjećajnosti i ostalih psihičkih stanja. To su razlozi što se psihologiju smatra i upotrebljava kao pomoćnu znanost u pastoralu za efikasnije odvijanje pastoralne aktivnosti. Pogotovo kad je u pitanju susret tu-per-tu između svećenika i vjernika.

Susreti pomaganja redovito se događaju na traženje osobe u poteškoći. Međutim, kad se osoba nađe u poteškoći, ili u nestalnom duševnom stanju, ona sama traži način kako da što bolje shvati svoje stanje. Osjeća potrebu za vrednovanjem i prosuđivanjem situacije koju proživljava, da bi pronašla ispravni put za rješavanje osobne poteškoće. Savjetnik u takvim susretima treba zauzeti prikladne stavove⁵⁴

⁵⁰ Usp. Isti, *La relazione...*, str. 282; Isti, *Il colloquio psicologico...*, str. 144-150; Isti, *La psicologia in funzione...*, str. 171-177.

⁵¹ Rezultati istraživanja nalaze se u: B. Giordani, *La psicologia in funzione...*, str. 65-66.

⁵² Usp. Isti, *L'incontro pastorale come metodo...*, str. 208.

⁵³ Usp. G. Cruchon, *Il sacerdote consigliere...*, str. 17.

⁵⁴ U svezi s ovim argumentom i pastoralnim susretom naširoko govore: Usp. A. Godin, *La relazione umana...*, str. 92-107; G. Cruchon, *Il sacerdote consigliere...*, str. 5-49.

da bi pomogao sugovorniku. Ti stavovi se sastoje u postupcima: olakšavanja, procjenjivanja, i usmjeravanja osobe u poteškoći.

Svakako, susret 'tu-per-tu' ima veliku vrijednost na psihološkom, odgojnom, i pastoralnom polju. Svrha mu je olakšati razvoj osobe, dajući sugovorniku mogućnost u konačnim odlukama. U susretu pomoći 'tu-per-tu', inspiriranim Rogersovom idejom, sugovornik se osjeća slobodan izjasniti se po osobnom nahodanju, a savjetnik ima mogućnost osloboditi sugovornika od eventualne ovisnosti. Tako mu pomaže biti slobodan i neovisan u životu.

11.3. Djelotvornost Rogersove metode

Toliko je vrijednih razloga koji opravdavaju primjenu Rogersove metode kao pomoći na polju pastoralnog djelovanja.

Prvi razlog je psihologija na kojoj se je Rogers inspirirao. Ta psihologija ima pozitivno značenje o ljudskoj osobnosti. To je razlog da se i metoda zove "humanistička". Priznaje sposobnost samoodlučivanja, samorealiziranja, i slobodu djelovanja individua. Iz toga nastaje povjerenje u čovjeka i uvažavanje u međusobnom kolokviju.

Drugi razlog za prihvaćanje Rogersove metode proizlazi iz činjenice da je osjetljiv na očekivanja vjernika, posebno mladih vjernika. Danas je sve manji broj vjernika koji prihvaćaju živjeti osobnu vjeru na tradicionalan i pasivan način. Oni traže mogućnost provjere osobne vjere putem diskusije i usporedbe s drugim religijama i filozofskim stavovima. Vjernik zahtijeva od svećenika da njegova prisutnost ne završava s navještanjem istine o kršćanskim vrijednostima, nego da pomaže i u njihovom globalnom formiranju. Od njega se traži da bude spreman slušati i shvatiti unutarnji svijet svojih vjernika. Da bi svećenik mogao tome udovoljiti, potrebno je poznavanje barem osnovnih zakonitosti psihologije⁵⁵.

Kad vjernik, ili bilo koji sugovornik, iznese svoje osobno stanje, on ne očekuje samo savjet, nego osjeća potrebu da ga netko sasluša, shvati, i bude mu blizu. Zato i pastoralni kolokvij treba shvatiti kao susret u kojem jedna osoba pomaže drugoj osobi da produbi spoznaju o samoj sebi, da bude sposobna odgovorno uspostaviti svoj život na način koji odgovara vrijednosti i značenju svoga postojanja u društvu.

Zaključak

Humanističke znanosti su danas toliko prisutne u suvremenom životu čovjeka, da je gotovo nemoguće poduzimati bilo što u pomaganju, poučavanju i naučavanju bez njihove pomoći.

Ostvarenjem svoje autonomije i ulaskom u specifične znanosti, psihologija je postala pozitivna znanost ljudskog ponašanja i življenja.

---

⁵⁵ Usp. B. Giordani, *L' incontro pastorale come metodo...*, str. 211-212.

Razvijala se s pomoću različitih metoda, da bi se s vremenom u toj svojoj različitosti dokazala kao temeljna cjelina.

U posljednjih nekoliko desetljeća, psihologija je zauzela važno mjesto u našem životu. Postala je sastavni dio odgoja, obrazovanja, međuljudskih odnosa. Psihologija je omogućila novu predodžbu čovjeka u odnosu prema samom sebi, prema okolini u kojoj živi, prema institucijama. Suvremena psihologija je izmijenila i sam način na koji čovjek stiče osobno iskustvo kao subjekt spoznavanja i djelovanja. Danas možemo reći da "biti čovjek" prije i poslije razvoja eksperimentalne psihologije i psihoanalize, nije ista stvar. Čovjekovo ponašanje, opažanje, misao, emocije, odnosi s drugima, ne mogu se zamišljati na isti način kao prije eksperimentalnih iskustava i psihoanalize.

Ovdje smo sebi postavili pitanje: koliko i kako moderna psihologija, sa svim svojim metodama i tehnikama, može biti "od koristi" i na pastoralnom polju u širem smislu?

Uvjerenja smo da bi svećenici, dušobrižnici, pastoralni djelatnici i drugi, služeći se pomagalicama moderne psihologije, s manje truda postigli značajnije uspjehe.

Kao primjer uzeli smo pastoralni kolokvij. Taj "odnos pastoralnog pomaganja", ne može se poistovjetiti s poučavanjem, u kojem se susret vrti prvenstveno na intelektualnom planu, bez unosenja potrebnog emotivnog aspekta.

Pastoralni kolokvij ne može se poistovjetiti niti sa stavom zapovijedanja ili naređivanja, gdje je bit svega izvršavanje reda.

Pastoralni odnos se razlikuje od psihoterapeutskog jer ovaj zahtijeva posebnu pripremljenost i služi se specijalnim tehnikama.

Pastoralni susret nije isto što i prijateljstvo, gdje su obe osobe jednake i gdje važnu ulogu ima reciprocitet.

Najzad, u pastoralnom kolokviju osoba se mora osjećati slobodnom da bi se izjasnila, a ne namjerno prešutila, ili ograničila svoj sadržaj. U tome joj treba pomoći svećenik-savjetnik putem odgovarajućih stavova.

Uostalom, Bog je darovao čovjeku "unutarnje" snage koje individuum treba sam, ili uz pomoć drugih, pokrenuti u određenim psihološkim stanjima. Tu je na prvom mjestu "tendencija za aktualizacijom" ili samoaktualizacijom. O tome govori C. R. Rogers, razrađujući svoju psihoterapeutsku "ne-direktivnu" metodu ili "usredotočenu-na-klijenta", primjenjenu u susretu "tu-per-tu".

APPLICATION OF ROGER'S "NON-DIRECTIVE" METHOD TO PASTORAL UPBRINGING

Summary

The article is about the nature and characteristics of pastoral colloquy inspired by Roger's therapeutical colloquy known as "non-directive" or "client-centred" therapy.

Both at the therapeutical level and in its practical application, psychology aids priests and other pastoral workers in the investigation into religious and non religious motifs.

To talk about the colloquy is to talk about the meeting of two persons, one of whom is presenting personal problems for which the seeks explanations and solutions. In a similar manner, the pastoral colloquy, which has a specific purpose, is at the same time useful for psychological health, since the task of the Church is the advancement of the full development of personality and the person's mental health.

Although the personal colloquy has a lot in common with the psychological colloquy, they cannot be equated. The aim of the pastoral colloquy is to help the believer find the right relation with God, and to establish "the good life".

The counsellor of the Roger's type has the task of helping a person in the colloquy become aware of his spiritual state and gradually to activate the inborn force that every person possesses.